

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ім. О. М. МАРЗЄЄВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням вченої ради ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва Національної академії медичних наук України»

Протокол засідання Вченої ради
від «17» вересня 2026 р. № 7

Голова Вченої ради

Надія ПОЛЬКА

Уведено в дію

Наказом директора

№ 1д/72 від «21» вересня 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність наукових працівників і здобувачів
наукового ступеня докторів філософії і доктора наук
у ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва
Національної академії медичних наук України»

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність (далі – Положення) у ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України» (далі – ДУ «ІГЗ НАМНУ») є внутрішнім підзаконним нормативним актом, який спрямований на забезпечення якісних освітніх послуг, наданих здобувачам вищої освіти, додержання моральних, правових, етичних норм поведінки всіма учасниками освітнього процесу.

1.2. Положення розроблено на основі Конституції України, законів України № 2145-VIII від 05.09.2017 «Про освіту», № 1556-VII від 01.07.2014 «Про вищу освіту», № 848-VIII від 26.11.2015 «Про наукову і науково-технічну діяльність», № 1700-VII від 14.10.2014 «Про запобігання корупції», № 2811-IX від 01.12.2022 «Про авторське право і суміжні права», Закон № 4742-IX від 18.12.2025 «Про академічну доброчесність», Статуту ДУ «ІГЗ НАМНУ», правил внутрішнього розпорядку та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України.

1.3. Дія цього Положення поширюється на всіх учасників наукового та освітнього процесу Інституту, зокрема наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів наукового ступеня докторів філософії і доктора наук, а також інших працівників Інституту, які беруть участь у науковій або освітній діяльності.

2. Принципи забезпечення академічної доброчесності

2.1. Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

2.2. Порушеннями академічної доброчесності згідно ст.42 п. 4 Закону України «Про освіту» вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових (примітка - не вважається самоплагіатом оприлюднення в дисертації раніше опублікованих власних результатів без посилання на джерело попереднього оприлюднення);

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального чи нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **зловживання впливом** – пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання

функцій держави;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

- **відчуження авторства** - це передача автором (авторами) створеного ним (ними) на замовлення або без такого замовлення, платно чи безоплатно, академічного твору (його частини) іншій особі та подальше оприлюднення такого академічного твору (його частини) із зазначенням як автора особи, яка не є його (її) автором.

Авторство вважається відчуженим з моменту оприлюднення академічного твору (його частини) під іменем особи, яка не є його (її) автором.

- **приписування авторства** - це оприлюднення твору, серед авторів якого зазначена особа, яка не брала участі у його створенні.

- **недобросчесне використання результатів III** - це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

- **академічний саботаж** - це діяння (дія чи бездіяльність) педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника, здобувача освіти, вступника, учасника конкурсу, що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності.

2.3. Базовими цінностями академічної доброчесності є:

- чесність суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами;
- довіра до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів;
- повага до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінування різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб;
- справедливість у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, зокрема створення справедливих політик закладів освіти, наукових установ, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, добросчесне оцінювання результатів академічної діяльності;
- відповідальність суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності;
- стійкість у добросчесному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю;
- рішучість у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

2.4. Основними принципами академічної доброчесності є:

- пріоритетність забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення;
- відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них;
- нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності;
- повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності;
- уникнення конфлікту інтересів.

2.5. Академічна доброчесність забезпечуються: учасниками наукового процесу шляхом: - дотримання Конституції та законів України; утвердження позитивного іміджу ДУ «ІГЗ НАМНУ» та примноження його традицій; дотримання етичних норм спілкування на засадах партнерства, взаємоповаги, толерантності стосунків; запобігання корупції, хабарництва; збереження, поліпшення та раціонального використання науково-матеріальної бази ДУ «ІГЗ НАМНУ»; дотримання спеціальних законів за порушення академічної доброчесності та даного Положення, зокрема, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм про авторські права; надання правдивої інформації про результати власної наукової діяльності; невідворотності відповідальності з підстав та в порядку, визначених відповідно Законом України «Про освіту» та іншими спеціальними законами;

2.6. Академічна доброчесність забезпечуються *науковими та науково-педагогічними працівниками* шляхом надання якісних освітніх послуг з використанням в практичній професійній діяльності інноваційних здобутків в галузі освіти і науки; обов'язкової присутності, колегіальної відповідальності за прийняті управлінські рішення; підвищення професійного рівня шляхом саморозвитку і самовдосконалення, проходження вчасно курсової підготовки; дотримання правил внутрішнього розпорядку, трудової дисципліни, корпоративної етики; об'єктивного і неупередженого оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти; здійснення контролю за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти; інформування здобувачів вищої освіти про типові порушення академічної доброчесності та види відповідальності за її порушення.

2.7. Правила використання інструментів штучного інтелекту, вимоги до прозорості та обов'язкової атрибуції згенерованого контенту регулюються внутрішньою «Політикою використання ШІ в ДУ «ІГЗ НАМНУ», затвердженою наказом директора від 03.12.2025 №1д/72.

3. Заходи з попередження, виявлення та встановлення фактів порушення етики та академічної доброчесності

3.1. Положення оприлюднюється на сайті ДУ «ІГЗ НАМНУ».

3.2. При прийомі на роботу працівник знайомиться із даним Положенням та правилами внутрішнього розпорядку під розписку після ознайомлення.

3.3. Адміністрація ДУ «ІГЗ НАМНУ» забезпечує попередження порушень академічної доброчесності шляхом консультацій та інших колективних та індивідуальних форм навчання з науковими та науково-педагогічними працівниками щодо створення, оформлення ними методичних розробок (робіт) для публікацій; використовує дане Положення у своїй діяльності (рецензування робіт) та рекомендує сервіси безкоштовної перевірки робіт на антиплагіат.

3.4. Наукові та науково-педагогічні працівники, в процесі своєї освітньо-наукової діяльності дотримуються етики та академічної доброчесності, умов даного Положення, проводять роз'яснювальну роботу із здобувачами вищої освіти щодо норм етичної поведінки та неприпустимості порушення академічної доброчесності (плагіат, порушення правил оформлення цитування, посилення на джерела інформації тощо).

3.5. У разі встановлення факту порушення науковими працівниками і здобувачами наукового ступеня докторів філософії і доктора наук академічної доброчесності, така інформація передається на розгляд спеціальної Комісії з питань академічної доброчесності, яка надає рекомендації щодо обрання форми притягнення до академічної відповідальності згідно з чинним законодавством.

4. Комісія з питань академічної доброчесності наукових та науково-педагогічних працівників та організація її діяльності

4.1. Комісія з питань академічної доброчесності наукових та науково-педагогічних працівників є уповноваженим органом ДУ «ІГЗ НАМНУ» згідно зі статтею 1 Закону України «Про академічну доброчесність».

4.2. До складу Комісії з питань академічної доброчесності наукових та науково-педагогічних працівників входять представники наукового колективу та профспілки ДУ «ІГЗ НАМНУ». Персональний склад Комісії затверджується наказом директора ДУ «ІГЗ НАМНУ». Голова, заступник голови та секретар Комісії обираються з числа осіб, що входять до неї. Голова веде засідання, підписує протоколи та рішення тощо. За відсутності голови Комісії його обов'язки виконує заступник. Секретар Комісії здійснює повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду їх на засіданні тощо. Комісія розглядає питання порушення морально-етичних норм поведінки та правових норм цього Положення за потребою або ж заявою учасників освітньо-наукового процесу у ДУ «ІГЗ НАМНУ».

4.3. Комісія має такі повноваження:

- виявляти та встановлювати факти порушення академічної доброчесності учасників освітнього процесу;
- проводити інформаційну роботу щодо популяризації принципів академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу;
- готувати пропозиції, надавати рекомендації та консультації щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності в освітньо-наукову діяльність ДУ «ІГЗ НАМНУ»;
- отримувати і розглядати заяви за умови, якщо вони носять не анонімний характер, щодо порушення академічної доброчесності учасників освітньо-наукового процесу;
- залучати до своєї роботи експертів з відповідних галузей, а також використовувати технічні і програмні засоби для встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- доводити результати розгляду заяв щодо порушення академічної доброчесності до відома директора ДУ «ІГЗ НАМНУ» для подальшого реагування.
- самостійно приймати рішення про наявність порушення та застосування заходів реагування, як це передбачено статтею 19 Закону України «Про академічну доброчесність».

4.4. Свої повноваження Комісія здійснює за умови, що кількість її членів, присутніх на засіданні, складатиме не менше ніж дві третини її складу.

4.5. Комісія розглядає заяву й ухвалює рішення не пізніше 20 робочих днів від дня реєстрації заяви.

У виключних випадках, коли справа стосується складних обставин і необхідним є отримання додаткової інформації, термін розгляду заяви й ухвалення рішення може бути продовжено до 40 робочих днів. Комісія повідомляє заявника про продовження терміну.

4.6. Засідання Комісії проводяться в закритому режимі за умови відсутності клопотань членів Комісії і сторін конфлікту про відкритий розгляд. Сторони конфлікту мають право бути присутніми на засіданні Комісії та надавати усні пояснення.

4.7. Якщо Комісія приймає рішення про те, що розгляд заяви виходить за межі її компетенції, заявника про це має бути повідомлено у письмовому вигляді в найкоротший термін з роз'ясненням причин відмови.

4.8. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності до винних осіб застосовуються санкції відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» (ст. 22-36), спеціальних законів та внутрішніх актів установи.

4.9. Рішення Комісії має остаточне рішення уповноваженого органу, яке набирає чинності з дня оприлюднення.

4.10. Рішення приймаються таємним голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість членів Комісії, які були присутніми на засіданні. Якщо голоси членів Комісії розділилися нарівно, то рішення вважається неприйнятим.

4.10. Рішення Комісії оформлюється протоколами, у яких вказується дата й місце проведення засідання, перелік питань, розглянутих на засіданні, і рішення Комісії.

Протокол Комісії підписують голова і секретар. Протокол має бути складено й передано сторонам не пізніше двох робочих днів від дати проведення засідання.

4.11. Комісія письмово звітує про свою роботу раз на рік з оприлюдненням звіту на сайті Установи.

5. Порядок оскарження (апеляції) рішень Комісії

5.1. У разі незгоди з висновком Комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної або дисциплінарної відповідальності.

5.2. Апеляція подається особою, відносно якої розглядалося питання про порушення академічної доброчесності, особисто на ім'я директора Інституту в триденний термін після дати отримання висновку Комісії для ознайомлення.

5.3. Для розгляду апеляції створюється Апеляційна комісія (3-5 осіб), до складу якої запрошуються, за їх згодою, інші особи - експерти із відповідної проблеми, які не є працівниками Інституту.

5.4. Апеляція розглядається Апеляційною комісією у термін, визначений у розпорядженні директора Інституту.

5.5. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, Апеляційна комісія формулює висновок, який підписують члени Комісії.

6. Права здобувачів вищої освіти під час розгляду фактів порушення академічної доброчесності або апеляційних скарг

6.1. Кожна особа, стосовно якої розглядається питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки факту порушення академічної доброчесності, подавати свої зауваження або апеляційну скаргу до Комісії з академічної доброчесності;
- особисто або через представника надавати усні й письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутнім під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності й притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної в порядку, встановленому Законом № 4742-IX від 18.12.2025 «Про академічну доброчесність», іншими актами законодавства,
- надавати усні та письмові пояснення, брати участь у дослідженні доказів особисто або через представника;

– оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності в суді, а у справах щодо позбавлення наукових ступенів або вчених звань — до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

6.2. Особа, яка має докази, що свідчать про ознаки порушення академічної доброчесності (крім порушень, що розглядаються відповідно до статті 40 Закону України «Про академічну доброчесність»), вчиненого керівником ДУ «ІГЗ НАМНУ», має право повідомити про це письмово (у паперовій чи електронній формі) у Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; стосовно керівника іншого – у відповідний територіальний орган центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

6.3. Оскарження здійснюються відповідно до процедур, з додержанням гарантій і прав суб'єктів академічної діяльності, визначених Законом № 4742-IX.

7. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

7.1. Заходи реагування на порушення:

Виховні заходи — усне чи письмове попередження, проведення роз'яснювальної роботи.

Притягнення до академічної та/або дисциплінарної відповідальності — застосування дисциплінарних стягнень (догана, звільнення/відрахування) або академічних санкцій.

Реагування при проведенні конкурсів — анулювання конкурсних результатів, дискваліфікація учасника конкурсу чи оцінювача.

Інституційні заходи — скасування рішень спеціалізованої вченої ради, анулювання результатів атестації.

7.2. Санкції та види відповідальності:

7.2.1. До здобувачів освіти:

Повторне проходження оцінювання (семестрового, підсумкового тощо).

Повторне проходження відповідного освітнього компонента (дисципліни/курсу).

Позбавлення академічної стипендії, іменних грантів чи пільг.

Позбавлення призових місць на конкурсах.

Відрахування із закладу освіти (за систематичні або грубі порушення, такі як купівля робіт, масштабний плагіат).

Відмова у присудженні освітнього/наукового ступеня чи кваліфікації або скасування рішення про їх присудження.

7.2.2. До науково-педагогічних та наукових працівників:

Відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого/педагогічного звання.

Позбавлення присудженого наукового ступеня, вченого або педагогічного звання.

Відмова в обранні на посаду за конкурсом або дострокове розірвання трудового договору (звільнення за ст. 19, 22 Закону та КЗпП України).

Позбавлення права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад, конкурсних комісіях, атестаціях чи експертних радах на визначений строк.

Позбавлення права на отримання заохочувальних виплат, премій, грантів протягом 1 року.

7.2.3. Санкції щодо академічних творів та наукових результатів:

Відкликання (ретракція) опублікованої наукової статті, монографії чи іншого видання.

Скасування результатів експертизи чи рецензування.

7.3. Посаду директора та його заступників не може обіймати особа, стосовно якої встановлено факт плагіату, фабрикації чи фальсифікації протягом 10 років з дня встановлення такого факту. Виявлення таких порушень у кандидатів на керівні посади під час конкурсу є

підставою для їх дискваліфікації. Встановлення факту порушення чинним керівництвом тягне за собою звільнення згідно з КЗпП України та Законом «Про академічну доброчесність».

8. Прикінцеві положення

5.1. Положення розглядається й затверджується вченою радою ДУ «ІГЗ НАМНУ» й уводяться в дію наказом Директора ДУ «ІГЗ НАМНУ».

5.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи ДУ «ІГЗ НАМНУ» в межах своїх повноважень, установлених у посадових інструкціях.

5.3. Зміни та доповнення до Положення розглядаються й затверджуються вченою радою ДУ «ІГЗ НАМНУ» й уводяться в дію наказом Директора ДУ «ІГЗ НАМНУ» в установленому порядку.